

РЕЦЕНЗИЯ

Съгласно Заповед № Р-109-81/21.03.2024г. на Ректора на МУ-Варна

от проф. д-р Димитричка Дучева Близнакова, д.м.

Относно конкурс за придобиване на научна степен „доктор“

на д-р Живка Емилова Чуперкова

Д-р Живка Емилова Чуперкова е родена на 17.04.1988 г. в град Петрич. Завършва профилирана гимназия „Пейо Крачолов Яворов“ в град Петрич през 2007г. През 2013г. завършва медицина в Медицински университет-Варна.

Професионално развитие:

- От 2013 до 2014 г. е назначена като лекар към амбулаторна педиатрична практика. От 2014 г. до 2018г. е специализант в Катедрата по педиатрия в МУ-Варна. Придобива специалност „Педиатрия“ през 2018. От 2019 г. е назначена като педиатър.
- От 2018 до 2021г. - специализант по детска неврология. Придобива специалност през 2021г.
- От 2020г. до 2024г. - докторант по педиатрия.

Академично развитие:

- Избрана за асистент по педиатрия през 2018г.

Публикации:

- 6 пълнотекстови публикации;
- 13 доклада на научни форуми.

Участие в проекти:

- “Feel 4 diabetes”.

Членство в професионални и научни организации:

- Българска педиатрична асоциация;
- Българско дружество по детска неврология.

Професионални и социални умения:

- Компютърна грамотност;
- Интересите ѝ са в областта на: детската неврология, епилептология и функционално изследване на ЦНС (ЕЕГ)
- Притежава организационни и комуникативни умения, умения за работа в екип.

Владее: български, английски и немски език.

Дисертационният труд на д-р Живка Емилова Чуперкова е на тема „Качество на живот и коморбидност при деца с епилепсия“. Представен е на 198 страници. Съдържа 65 таблици, 84 фигури и 2 приложения. Цитирани са 304 литературни източника, от които 17 на кирилица и 287 на латиница.

Трудът е правилно конструиран.

Литературният обзор е подробен. Той акцентира на епилепсията като хронично заболяване на ЦНС и обединява различни състояния и синдроми. Пристъпите са детайлно описани. Те представляват преходна изява на абнормна мозъчна възбуда и клинично се представят с двигателни, сетивни, автономни, психични и/или поведенчески прояви, които в някои случаи могат да протекат и със загуба на съзнание. Акцентира се и на факта, че най-висока заболяемост от епилепсия се наблюдава през първата година на живота и че някои епилептични синдроми са уникални за детската възраст.

Целта на настоящата работа е да се проведе проучване на коморбидността при пациенти в детската възраст с епилепсия и да се оцени влиянието ѝ върху качеството им на живот.

Задачите са добре формулирани, като 2-ра, 4-та и 5-та задача са свързани с изработване на протокол за съответния контингент, анализиране и обобщаване данните за налична коморбидност и търсене на корелации и причинно-следствени отношения между проучените показатели и качеството на живот.

Работните хипотези са 4.

Материал:

В настоящето проучване са проучени 100 пациенти в детска възраст с епилепсия и 100 родители. Изследванията са проведени в периода 2021-2023г. с попълване на анкетна карта в рамките на проучване (родители) и въпросник за качеството на живот KINDL^R.

Методи:

- Анкетен метод;
- Измервания;
- Статистически методи: описателни (дескриптивни) и аналитични.

Резултати

Анализирани са 100 деца с епилепсия и техните родители. Събрана е информация за всеки от родителите, касаеща възраст, местоживее, майчин език, семейно положение, образование, както и характеристика на труда. Получени са данни за бременността и раждането и нервно-психическото развитие на детето. В 78 от случаите здравословното състояние на детето е определено като добро и в 22 случая като лошо.

Епилепсията е определена като генетична в 52 случая, структурна/метаболитна в 34, имунна – 1, с неизвестна причина – 13. В групата с коморбидност се отчита по-ниска възраст при 1-ви пристъп и по-висока месечна честота на пристъпите. Отчетени са значими различия между децата със и без коморбидност по отношение на вида наблюдавани пристъпи. Наблюдава се преобладаване на структурна/метаболитна епилепсия при пациенти с коморбидност.

Придружаващи заболявания се установяват при 60 от пациентите в контингента. Те са разделени в три големи групи – неврологични, психични и разстройства в развитието, и соматични. С допълнителни въпроси в анкетата е уточнено колко са придружаващите заболявания при всеки пациент, дали те са диагностицирани преди или след дебюта на епилепсията, дали за тях се провежда лечение и наблюдение от съответен специалист. Коморбидност е регистрирана при 60 от пациентите – 16 от тях имат по едно заболяване, 18 – по две, а 26 – три или повече. В 25 от случаите дебютът на придружаващите заболявания е преди този на епилепсията, в 20 – след, а в 16 е регистрирана коморбидност както преди, така и след появата на епилепсията.

Определена е надеждността на българската версия на въпросника KINDL^R.

Въпросникът включва параметрите: общо качество на живот, физическо благополучие, емоционално благополучие, самочувствие, семейство, приятели, училище, хронично заболяване.

Обсъждането включва демографски данни, бременност и раждане, нервно-психическо развитие, данни за епилепсията и коморбидността.

Анализът на данните за епилепсията очаквано показва най-ниска възраст за трите разглеждани показателя – първи епилептичен пристъп, поставяне на диагнозата и последен пристъп – в групата от 4 до 6 г. и най-висока в тази от 14 до 17 г. Това се отнася и за повишаването на възрастта при първия регистриран пристъп и при поставяне на диагнозата при по-високите възрастови групи.

Коморбидност

Анализирани са следните групи коморбидност – неврологични, психиатрични и соматични. От неврологичните е отчетена най-честа коморбидност главоболие и нарушение на съня. Отчетени са психични разстройства и когнитивни нарушения. Соматични съпътстващи заболявания са отчетени при 34 случая, от които – ендокринни заболявания – 17 деца със затлъстяване, 2 деца със Захарен диабет тип 1 и 2 – заболявания на щитовидната жлеза. Регистрирани са гастроентерологични случаи – 10, гръбначни изкривявания – 8, сърдечно-съдови заболявания – 5, онко-хематологични – в 4 случая. Отчетени са и заболяванията на отделителната и пикочно-половата система, макар и само в 3 случая, като важен елемент в структурата на коморбидността.

Резултатите и обсъждането потвърждават работните хипотези на проучването. Налице са придружаващи заболявания при изследвания контингент. Коморбидността оказва негативно влияние върху качеството на живот на пациентите, като при

изследвания контингент се установява, че психичните и неврологичните заболявания имат най-изразено влияние.

Направени са 7 извода. Всички те имат определена стойност и потвърждават резултатите от научния труд. Изключително важен е 2-ри извод, свързан с изработване на специализиран протокол. Установена е коморбидност при 60 от пациентите от изследвания контингент. Изключително важен е и 7-ми извод, който показва, че поголемият брой придружаващи заболявания влияе негативно, определено чрез въпросника KINDL^R, което е изчислено както според отговорите на децата, така и на родителите.

Приносите са с научно-теоретичен и научно-приложен характер.

- От приносите с научно-теоретичен характер от значение е високата надеждност на всички използвани версии на въпросника KINDL^R на български език.
- От приносите с научно-приложен характер научно доказателство е успешното прилагане на преведен и адаптиран с водещо участие на докторанта въпросник KINDL^R във версиите му за деца в различни възрастови групи и родителите им.

Дисертационният труд на д-р Живка Чуперкова „Качество на живот и коморбидност при деца с епилепсия“ разглежда едно от най-тежките заболявания на ЦНС при деца – епилепсия. Докторантката си е поставила амбициозна цел да определи качеството на живот и коморбидността при тези деца. Целта и задачите са успешно изпълнени. От годините, когато за първи път терминът „епилепсия“ е използван от Аристотел за определяне на конвулсивните състояния, са минали хилядолетия. Анализът на историческите данни показва, че са се давали различни определения и са правени множество изследвания кое провокира, има ли генетичност и страховито е звучал терминът „епилепсия“, означаващ „сграбчвам, хващам, обземам“. Днес, в XXI век, борбата с това драматично заболяване продължава, въведени са нови медикаменти. Но в същото време представеният дисертационен труд анализира една изключително важна тема за качеството на живот и коморбидността при деца с епилепсия. Дисертационният труд на д-р Чуперкова е едно послание за деца с епилепсия, техните родители, както и за детските невролози и общопрактикуващи лекари. И още веднъж, ключът към успеха при деца с епилепсия е да им дадем шанса те да израснат без дефицити, а това зависи от родители, лекари и общество.

Предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност педиатрия на д-р Живка Емилова Чуперкова.

01.05.2024г.

гр. Варна

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

.....
/Проф. д-р Д. Близнакова, д.м./